

УДК 578.826.6:575.113853 616.07 078:98+826.6

©Ю. І. Бутницький, В. Ф. Лобода¹, К. Т. Глушко¹

Тернопільська міська дитяча комунальна лікарня

ДВНЗ "Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського"¹**РОЛЬ ФІБРОЕЗОФАГОГАСТРОДУОДЕНОСКОПІЇ У ВИЯВЛЕННІ ПАТОЛОГІЇ ВЕРХНІХ ВІДДІЛІВ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ В ДІТЕЙ**

РОЛЬ ФІБРОЕЗОФАГОГАСТРОДУОДЕНОСКОПІЇ У ВИЯВЛЕННІ ПАТОЛОГІЇ ВЕРХНІХ ВІДДІЛІВ ШЛУНКОВО-КИШКОВОГО ТРАКТУ В ДІТЕЙ – Аналізуючи дані фіброезофагогастроуденоскопії, виявлено, що серед захворювань травної системи у дітей переважає хронічний гастродуоденіт (86,6 %). Деструктивні зміни слизової шлунка та дванадцятипалої кишки (ерозії та виразки) були у 13,4 % хворих, а інфікування *Helicobacter pylori* – у 45,7 % обстежених. У більшості (58,0 %) пацієнтів діагностовано базальну гіперацидність.

РОЛЬ ФІБРОЕЗОФАГОГАСТРОДУОДЕНОСКОПІЇ В ВИЯВЛЕННІ ПАТОЛОГІЇ ВЕРХНІХ ОТДЕЛОВ ЖЕЛУДОЧНО-КИШЕЧНОГО ТРАКТА В ДІТЕЙ – Аналізуючи дані фіброезофагогастроуденоскопії, обнаружено, что среди заболеваний пищеварительной системы у детей преобладает хронический гастродуоденит (86,6 %). Деструктивные изменения слизистой желудка и двенадцатиперстной кишки (эрозии и язвы) были в 13,4 % больных, а инфицирование *Helicobacter pylori* – в 45,7 % обследованных. У большинства (58,0 %) пациентов была диагностирована базальная гиперацидность.

ENDOSCOPY AND ITS ROLE IN DETECTING PATHOLOGY OF THE UPPER GASTROINTESTINAL TRACT IN CHILDREN – Analyzing data of upper endoscopy, there was found that among the digestive diseases in children chronic gastritis and duodenitis are predominant (86.6 %). The destructive changes of the gastric and duodenum mucosa (erosions and ulcers) was found in 13.4 % of patients, *Helicobacter pylori* infection – in 45.7 % of patients. There was diagnosed increased gastric acid secretion in most (58.0 %) patients.

Ключові слова: діти, гастродуоденіт, *Helicobacter pylori*, фіброгастроуденоскопія.

Ключевые слова: дети, гастродуоденит, *Helicobacter pylori*, фиброгастроуденоскопия.

Key words: children, gastritis, *Helicobacter pylori*, endoscopy.

ВСТУП Патологія верхніх відділів шлунково-кишкового тракту в дітей залишається проблемою для педіатрів у зв'язку зі значною поширеністю, схильністю до рецидивів, недостатньою ефективністю терапії. Незважаючи на нові методи діагностики та лікування гастродуоденальної патології, тенденція до зростання захворювань органів травлення спостерігається впродовж багатьох років [1–3]. Вона зумовлює формування стійких відхилень у стані здоров'я дітей, спричиняє значну кількість негативних віддалених наслідків.

Метою дослідження було вивчення структури захворювань верхніх відділів шлунково-кишкового тракту в дітей, які перебували на лікуванні у Тернопільській міській дитячій лікарні протягом 5 років (з 2009 до 2013 р.), і використання цих даних для подальшого удосконалення діагностики та обґрунтування більш ефективних лікувально-профілактичних заходів.

МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ За 5 років (з 2009 до 2013 р.) в ендоскопічному кабінеті Тернопільської міської дитячої лікарні обстежено 4261 дитину (табл. 1). Всім дітям для уточнення клінічного діагнозу було виконано фіброезофагогастроуденоскопію.

Під час цього обстеження в 2134 (50,1 %) випадках було забрано матеріал для виконання уреазного тесту на *Helicobacter pylori* та в 1190 (27,9 %) дітей проведено ендоскопічну внутрішньошлункову рН-метрію [4]. У 355 (8,3 %) дітей, за допомогою даних методів обстеження, було виключено патологію верхніх відділів шлунково-кишкового тракту.

Таблиця 1. Кількість виконаних обстежень

Обстеження	Кількість хворих					Усього
	2009	2010	2011	2012	2013	
ФЕГДС	803	796	982	812	868	4261
Тест на <i>Helicobacter pylori</i>	368	430	552	393	391	2134
Внутрішньошлункова експрес-рН-метрія	221	283	301	192	193	1190

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕНЬ ТА ЇХ ОБГОВОРЕННЯ Серед хворих (3906) з патологію травної системи хлопчиків було 2054, що становило 52,6 %, а дівчаток відповідно – 1852 (47,4 %). Обтяжену спадковість щодо хронічних захворювань травної системи мали 2412 (61,8 %) дітей, причому по лінії матері, й батька – 1178 (30,2 %).

Тривалість захворювання перевищувала у 1640 (41,9 %) дітей. Половину дітей перед госпіталізацією в лікарню не обстежували і не лікували. Переважним видом патології травної системи у дітей був хронічний гастродуоденіт, який діагностовано в 86,6 % хворих. У частини пацієнтів були деструктивні пошкодження слизової верхніх відділів шлунково-кишкового тракту (табл. 2).

Таблиця 2. Патологія, виявлена при фіброезофагогастроуденоскопії

Патологія	Кількість хворих					Усього
	2009	2010	2011	2012	2013	
Гастродуоденіт ерозивний	74	67	79	94	96	410
Виразка шлунка	4	3	4	2	4	17
Виразка дванадцятипалої кишки	19	25	21	15	16	96
Поліп шлунка	3	5	3	4	3	18
Без патології	72	64	87	62	70	355

Зокрема, ерозивний гастродуоденіт діагностовано у 410 (10,5 %) випадках, виразку шлунка – у 17 (0,4 %) дітей, виразку дванадцятипалої кишки – у 96 (2,5 %). В 18 (0,4 %) хворих виявлено поліпи шлунка, проведено гістологічне дослідження.

З-поміж 2134 обстежених дітей із хронічною патологією травної системи у 975 (45,7 %) хворих було ідентифіковано *Helicobacter pylori*. Із них, у половини в близьких родичів була патологія гастродуоденальної ділянки. Ці дані близькі до результатів інших досліджень, в яких у 50–60 % обстежених хворих, що мають хронічну гастродуоденальну патологію, виявляли інфікування *Helicobacter pylori* [2, 5, 6]. У більшості хворих (58,0 %) патологія верхніх відділів шлунково-кишкового тракту перебігала з базальною гіперацидністю, в 34,0 % спостерігали нормаацидність і тільки у 8,0 % було діагностовано гіпоацидність.

ВИСНОВКИ Аналіз, проведений нами, свідчить про те, що серед захворювань травної системи переважає хронічний гастродуоденіт (86,6 %). У більшості (58,0 %) хворих діагностовано базальну гіперацидність. Деструктивні зміни слизової шлунка та дванадцятипалої кишки (ерозії та виразки) виявлено у 13,4 % хворих, а інфікування *Helicobacter pylori* — у 45,7 % обстежених. Розвиток ерозій та виразок у дітей, що обтяжує перебіг захворювання і зумовлює по-

гіршення показників здоров'я в майбутньому, свідчить про необхідність більш раннього обстеження і своєчасного лікування дітей із патологією травної системи. Це особливо стосується дітей із спадковим анамнезом, котрі мали хронічні захворювання травної системи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. К вопросу о терапии кислотозависимых заболеваний органов пищеварения у детей на современном этапе / И. Л. Бабий, Е. А. Калашникова, И. Н. Федчук, В. И. Величко // Перинатология и педиатрия. – 2010. – №1 (41). – С. 132–135.
2. Бекетова Г. В. Хронічний гастродуоденіт у дітей і підлітків: епідеміологія, етіологія, патогенез, діагностика (частина I) / Г. В. Бекетова // Дитячий лікар. – 2012. – № 6. – С. 20–24.
3. Cam S.I. Risk of Gastric Cancer in Children with *Helicobacter pylori* Infection / S. I. Cam // Asian Pac. J. Cancer Prev. – 2014. – № 15 (22). – P. 905–908.
4. Лобода В. Ф. Рационалізаторська пропозиція: “Оптимізація діагностики патології верхніх відділів шлунково-кишкового тракту в ендоскопічному кабінеті” / В. Ф. Лобода, Ю. І. Бутницький. – ТДМУ. – № 8 31.05.2006 р.
5. Пархоменко Л. К. Патологія пищеварительной системы у детей и подростков с заболеваниями щитовидной железы / Л. К. Пархоменко, А. В. Ещенко // Здоровье ребёнка. – 2010. – № 5 (26). – С. 126–130.
6. Albuquerque A. I. Nodular lymphoid hyperplasia in the gastrointestinal tract in adult patients: A review / A. I. Albuquerque // World J Gastrointest Endosc. – 2014. – № 6 (11). – P. 534–540.

Отримано 09.02.15